

PREDGOVOR PRVOM, ENGLESKOM, IZDANJU

Čast mi je napisati predgovor knjizi Hrvoja Kačića. Kao što će svima biti jasno iz njegova životopisa i iz same knjige, mnogo prije teških i razornih događaja godine 1991, koja je za Hrvatsku bila najteža godina, Hrvoje Kačić imao je veliko političko iskustvo na domaćoj i međunarodnoj sceni. Bio je u najboljoj mogućoj poziciji da upozori sve one iz bivše Jugoslavije, kao i drugdje, o svim opasnostima koje su proizašle iz srpskog *Memoranduma*, raspaljivog Miloševićevog govora Srbima na Kosovu, kao i ukidanja autonomije Kosova i Vojvodine. Isto tako, znao je savjetovati Tuđmana koji je u kritičnim predratnim godinama nastojao uvjeriti Miloševića da prihvati konfederaciju kao bolje rješenje od federacije koja ne bi funkcionirala. Takva strategija mogla je eventualno održati bivšu Jugoslaviju na životu, ali samo kao nešto što je već bilo predodređeno da propadne. Čak i da se u tome nije uspjelo, postupno dogovorno razdvajanje spasilo bi tadašnje konstituirajuće republike i pokrajine od razaranja koje ih je kasnije zahvatilo sve, čak i Srbiju. Ta je strategija bila osuđena na smrt onoga trenutka kad je Milošević ne samo dobio glasove od bivših pokrajina – koji su osujetili osam glasova u Predsjedništvu na četiri prema četiri – nego i imao ideologiju Velike Srbije sadržanu u *Memorandumu*. Međutim, bilo je hrabro pokušati.

Sve to ukazuje na to koliko je Kačićev položaj bio izniman. On je bio samostalni političar koji je lojalno privržen svojoj zemlji Hrvatskoj radije negoli nekoj političkoj stranci. U ovoj knjizi on iskazuje svu svoju nezavisnost duha uvijek ponovno. U predratnim godinama, kao i za vrijeme rata, on je aktivan ne samo u Dubrovniku nego i u cijeloj Hrvatskoj, često prateći poglavare država, ministre vanjskih poslova iz raznih zemalja, veleposlanike, diplomate, poznata imena kao što su Fitzroy McLean i Bernard Kouchner. Isto tako, zalagao se u Haagu i Beogradu, obraćao se Europskom parlamentu, Vijeću Europe, razgovarao s parlamentarcima zemalja članica NATO-a, s lordom Carringtonom, Cyrus Vanceom, čak i s generalima JNA, i mnogo više

od toga. Iskoristio je svaku moguću priliku za raspravu, objašnjenje, i ispravljanje pogrešnih shvaćanja koja sam ranije navela. Možemo ga nazvati »putujućim ambasadorom« u svakom pogledu, služeći svojoj domovini Hrvatskoj i Dubrovniku posebno.

Vjerojatno najgora moguća nesreća koja se moglo dogoditi Hrvatskoj, jest užasna opsada i konačno pad Vukovara, najhrabrijega grada u Hrvatskoj. (Samo kratko ću se vratiti ponovno Dubrovniku: kada smo dobili vijest u Dubrovniku da je Vukovar pao, za nas je to bio najteži dan sve do našega »crnoga petka« 6. prosinca 1991). Vukovar je za nas bio simbol, kao što je to bio i svima u Hrvatskoj. On je bio simbol nevjerojatne hrabrosti suprotstavljene krajnje nepovoljnim okolnostima. Kačić, u svojoj knjizi, naše misli stalno vraća na Vukovar, što je apsolutno potrebno, jer tragični brutalni napad na taj grad nikada nije dobio dovoljno prostora u vijestima zapadnoga tiska, kao što je to trebalo biti. Nikada ne zaboravljajući navesti strahote razaranja koje su zahvatile i druge gradove i naselja diljem Hrvatske, Kačić nam ukazuje kako Vukovar – smješten na krajnjem desnom vrhu i Dubrovnik na južnom kraju jedne države vrlo neobičnog oblika – predstavljaju i služe kao primjer ljudskih i kulturnih katastrofa te iskonske hrabrosti svih građana Hrvatske.

Čitatelj mora biti svjestan da je ova knjiga sastavljena od članaka, govora, dopisa, izvještaja, intervjua, većinom napisanih ili izgovorenih tijekom 1991-92, a poneki i u sljedeće dvije godine.

Sve što je izneseno točno je datirano kada se i događalo ili napisalo, što ujedno znači da se svako pojedinačno poglavlje može čitati odvojeno, neovisno o drugima. To, naravno, čini neizbježnim određena manja ponavljanja. Isto tako, događaji koji su nastali kasnije nisu ovdje opisani (osim primjerice poneki događaji u Bosni i Hercegovini, ali ne i događaji na Kosovu koji su slijedili, kao ni pad samog Miloševića 2000. godine). Mogu reći da su bilješke sastavljene poput dnevnika o ratu koji se vodio protiv Hrvatske. Često je tekst pisan u sadašnjem vremenu, a ponekad i u prošlom. Sadašnje vrijeme se koristi u govorima, apelima što pridonosi osjećaju neposrednosti zbivanja, te snažno vraća u život situacije koje su se odvijale u tim presudnim godinama za Hrvatsku. Važno je čitati svako pojedino poglavlje u kontekstu vremena kada je bilo napisano ili izgovoreno.

Kathleen Wilkes